

Kvalitativna analiza prijedloga nacionalnog dokumenta tjelesnog i zdravstvenog područja kurikuluma

Cug, Tomislav

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:712176>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KINEZILOŠKI FAKULTET
(studij za stjecanje visoke stručne spreme
i stručnog naziva: magistar kineziologije)

Tomislav Cug

**KVALITATIVNA ANALIZA
PRIJEDLOGA NACIONALNOG
DOKUMENTA TJELESNOG I
ZDRAVSTVENOG PODRUČJA
KURIKULUMA**

(diplomski rad)

Mentor:
izv.prof.dr.sc. Benjamin Perasović

Zagreb, lipanj 2016.

KVALITATIVNA ANALIZA NACIONALNOG DOKUMENTA TJELESNOG I ZDRAVSTVENOG PODRUČJA KURIKULUMA

Sažetak

Glavni cilj ovog diplomskog rada je utvrditi trenutno stanje tjelesne i zdravstvene kulture u srednjim školama te pokušati utvrditi koje promjene u njenu provedbu može unijeti cjelovita kurikularna reforma. Točnije, putem iskustava nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture, steći uvid u primjenjivost i relevantnost promjena koje propisuje prijedlog nacionalnog dokumenta tjelesnog i zdravstvenog područja kurikuluma. Osnovne hipoteze ovog rada su te da profesori tjelesne i zdravstvene kulture provode nastavu na pasivan i nezainteresiran način te da nisu skloni unositi velike promjene kako bi unaprijedili vlastiti rad, ali da je isto tako podrška koju dobivaju od nadležnih institucija neadekvatna. Rezultat ovakvog pristupa jest loša provedba nastave tjelesne i zdravstvene kulture čije će posljedice najviše osjetiti učenici koji u cijelom procesu ostaju zanemareni. Dugoročno, ovakav pristup može imati trajno negativne posljedice na psihofizičko zdravlje ljudi koje će se zasigurno odraziti na sve ostale aspekte života u Republici Hrvatskoj. Cjelovita kurikularna reforma školstva kao jednu od svojih središnjih ideja upravo navodi da su učenici ti koji bi trebali biti primarni subjekti odgojno-obrazovnog procesa. Sukladno navedenom pokušat ćemo ustanoviti koje su to najavljene promjene pomoću kojih bi se tako nešto ostvarilo te koji su preduvjeti za njihovo ostvarenje.

Ključne riječi: *odgoj i obrazovanje, tjelesna i zdravstvena kultura, reforma školstva, učenik*

A QUALITATIVE ANALYSIS OF THE NATIONAL DOCUMENT FOR THE PHYSICAL EDUCATION AREA OF THE CURRICULUM

Summary

The main goal of this paper is to determine the current status of physical education in high schools and what changes the curricular reform might bring to its implementation. To be more precise, through the experiences of physical education teachers, we want to get a better understanding of the applicability and importance of changes that are prescribed by the national document for the physical education area of the curriculum. The main hypotheses are that physical education teachers teach in a passive way with little interest in making big changes which would improve the outcome of their work, but also that the support that they get from their superior institutions is not adequate. The result of this kind of approach is a poorly executed physical education which will have consequences on children who are left behind in the process. In the long run this kind of approach may have permanently negative repercussions on both the mental and physical health of people which will surely reflect on all other aspects of life in the Republic of Croatia. The complete curricular school reform, as one of its main ideas, states that the students should be the primary subjects of the education process. Accordingly, we will try to find out what are the announced changes that should make such a change happen, and which prerequisites are required for their realization.

Key words: *education, physical education, school reform, student*

SADRŽAJ:

1. UVOD	5
2. METODOLOGIJA KVALITATIVNOG ISTRAŽIVANJA	6
2.1. Kvalitativna istraživanja	6
2.2. Problemi istraživanja	6
2.3. Cilj i hipoteze	7
2.4. Ispitanici i metode rada	7
3. CJELOVITA KURIKULARNA REFORMA	11
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	14
4.1. Nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture	14
4.2. Tjelesna i zdravstvena i kultura danas	15
4.3. Reforma školstva s naglaskom na tjelesno i zdravstveno područje	18
4.4. Ideje i prijedlozi za bolju nastavu	20
5. ZAKLJUČAK	24
6. LITERATURA	26

1. UVOD

Obrazovanje je proces koji obuhvaća razdoblje u životu pojedinca od ranog djetinjstva do odrasle dobi i samim time igra veliku ulogu u rastu i razvoju pojedinca. Kao takvo, ono ima veliku moć da zainteresira, usmjeri i nadahne učenika. Nažalost, stječe se dojam da današnji sustav obrazovanja ne omogućuje djeci razvoj plemenitih sposobnosti poput kreativnosti, kritičkog razmišljanja i radoznalosti te ih time pretvara u pasivne članove društva.

Tjelesna i zdravstvena kultura (TZK) je obavezni predmet tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Zbog specifičnosti njegove provedbe i programskih sadržaja, koji nisu samo teorijske prirode, to je predmet koji može imati veliki utjecaj na kompletno psihofizičko stanje učenika. Tjelesna aktivnost u dječjoj dobi neprocjenjivo je važna zbog pozitivnih zdravstvenih učinaka u djetinjstvu i mladosti, pozitivnih dugoročnih učinaka na zdravlje u odrasloj dobi, kao i na usvajanje navike redovitog bavljenja tjelesnim aktivnostima u kasnijim fazama života (Jurakić & Heimer, 2012). Istovremeno, to je predmet koji je zbog nedostatka znanja nedovoljno cijenjen u društvu, ali nažalost nerijetko i kod ostalih nastavnika unutar zbornice.

Kroz razgovor sa nastavnicima koji provode nastavu tjelesne i zdravstvene kulture u srednjim školama pokušat će se otkriti zbog čega je trenutno stanje takvo i što oni smatraju da se treba promijeniti. Također, pokušat će se steći uvid u promjene koje donosi cjelovita kurikularna reforma te koji su preduvjeti za njihovo ostvarenje.

Nadahnuće za provođenje ovog istraživanja proizlazi iz uvjerenja da postoje brojni iznimno talentirani, kreativni i inteligentni ljudi koji nerijetko smatraju da ni u čemu nisu talentirani. Jedno od objašnjenja za takve slučajeve jest to da njihove posebne sposobnosti ili vještine tijekom njihovog školovanja nisu smatrane vrijednima ili su čak sustavno stigmatizirane. (Robinson, 2011.) U predmetu tjelesna i zdravstvena kultura, zbog njegove specifičnosti u odnosu na druge predmete, leži neostvareni potencijal koji djeci može pomoći da pronađu vlastite skrivene talente.

2. METODOLOGIJA KVALITATIVNOG ISTRAŽIVANJA

2.1. KVALITATIVNA ISTRAŽIVANJA

Ovo je istraživanje provedeno kao kvalitativno i to koristeći se metodom dubinskog intervjua. Prema Milasu (2005:47), „Za razliku od kvantitativnih, kvalitativna se istraživanja ne oslanjaju na statističke zaključke, već nude dublji, ali posve kvalitativan odnosno nenumerički opis pojave koju istražuju.“. Ova se metoda tipično koristi u primjerice sociologiji, psihologiji i drugim društvenim znanostima kako bi pružila uvid u ideje i razmišljanja ispitanika te samim time ne omogućuje konkretan brojčani uvid u rezultate istraživanja. „Za razliku od pozitivističke znanosti, koja istražuje pojave za koje vjeruje da posjeduju svoju "objektivnu" sliku nezavisnu od viđenja promatrača, kvalitativni pristup proučava fenomene u njihovu prirodnom okruženju, nastojeći im dati smisao i protumačiti ih sukladno značenju koje im pridaju ljudi“ (Milas,2005:571-572).

Tehnike prikupljanja podataka u kvantitativnim istraživanjima se dijele na intervjue, opažanje i na nenametljive istraživačke metode. Jedna od metoda intervjua jest dubinski intervjue kojim su prikupljeni podatci i u ovom istraživanju. „Temeljna odrednica dubinskog intervjua jest *heuristički pristup*, odnosno potraga za novim spoznajama ili razvijanje zamisli i istraživačkih hipoteza koje teže razumijevanju načina na koji ljudi razmišljaju i osjećaju o određenom problemu.“ (Milas,2005:586).

2.2. PROBLEMI ISTRAŽIVANJA

Problem ovog istraživanja je utvrditi trenutno stanje tjelesne i zdravstvene kulture u srednjem školstvu te kakve su promjene predviđene u okviru kurikularne reforme školstva. Točnije, na koji način nastavnici provode nastavu, ima li prostora za njihovo dodatno usavršavanje i napredovanje u vlastitom radu te da li im je potrebna dodatna potpora od nadležnih ustanova u obliku povećanja satnice, poboljšanja materijalnih uvjeta rada i slično.

2.3. CILJ I HIPOTEZE

Primarni cilj je, kroz dubinski intervju sa nastavnicima koji provode nastavu u srednjim školama, steći uvid u njihov rad te vidjeti što oni smatraju da bi najviše moglo unaprijediti nastavu. Pritom bi se najviše raspravljalo o mogućnostima koje pruža kurikularna reforma tjelesnog i zdravstvenog područja. Ustvari, glavno pitanje na koje se pokušava dobiti odgovor je: „Hoće li reforma školstva uistinu unijeti neke promjene koje će unaprijediti nastavu tjelesne i zdravstvene kulture ili će suštinski sve ostati isto?“.

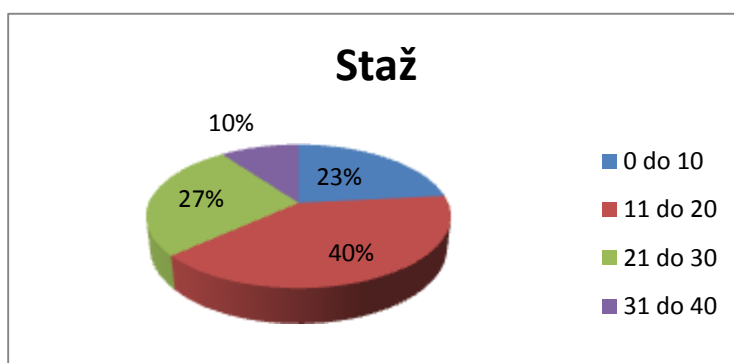
Ovo se istraživanje zasniva na tri osnovne hipoteze. Prva hipoteza je da nastavnici smatraju da reforma tjelesnog i zdravstvenog područja neće unijeti značajnije promjene u provedbu nastave, odnosno da će suštinski nastava ostati nepromijenjena, te sukladno tome nisu dovoljno zainteresirani i upućeni u nadolazeće promjene. Sljedeća se hipoteza odnosi na nastavnike starije dobi i dužeg radnog staža za koje se pretpostavlja da neće biti spremni mijenjati svoj način rada odnosno da će se teško priviknuti na promjene. Posljednja se hipoteza odnosi na mlađe nastavnike koji nemaju puno iskustva, ali za koje se pretpostavlja da će vrlo zainteresirano i sa puno entuzijazma pristupiti proučavanju cjelovite kurikularne reforme školstva i promjenama koje će potencijalno unaprijediti njihov rad.

2.4. ISPITANICI I METODE RADA

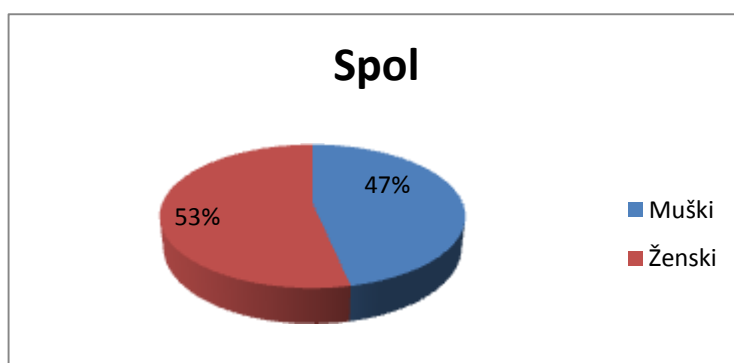
Istraživanje je bilo provedeno na uzorku ispitanika koji su činili 30 nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture u srednjem školstvu sa područja Zagreba te Bjelovara i uže okolice. Ispitanici su ispitani metodom polustrukturiranog intervjuja koji je u prosjeku trajao trideset minuta. Mjesta provođenja intervjuja najčešće su bila kabineti ispitanika, ali ponekad i lokalni ugostiteljski objekti. Svaki je intervju proveden isključivo između ispitivača i ispitanika, dakle bez prisustva ikoga tko bi eventualno ometao tijek intervjuja. Prije početka samog intervjuja ispitaniku je predložen dokument koji potvrđuje da je provođenje istraživanja dopušteno od strane Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kojim se jamči zaštita osobnih podataka i dobivenih rezultata

istraživanja te im se pruža mogućnost povlačenja iz intervjua u bilo kojem trenutku. Također su upućeni da će intervju biti sniman uz njihovo dopuštenje, što su svi ispitanici prihvatili. Snimanje je provedeno putem *diktafon* funkcije na mobilnom aparatu. Glavne teme razgovora bile su sljedeće: 1. Nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture, 2. Tjelesna i zdravstvena kultura danas, 3. Reforma školstva s naglaskom na tjelesno i zdravstveno područje, 4. Ideje i prijedlozi za bolju nastavu. Prema navedenim temama bit će razrađena četiri potpoglavlja u poglavlju četiri: *Rezultati istraživanja*. Nakon provedenog intervjua svakom je ispitaniku dan obrazac na potpis koji im omogućuje izbor jedne od tri razine anonimnosti, a) Želim sudjelovati u istraživanju i dopuštam korištenje svog imena i prezimena, b) Želim sudjelovati u istraživanju pod uvjetom da ostanem anonimn, c) Ne želim sudjelovati u istraživanju.

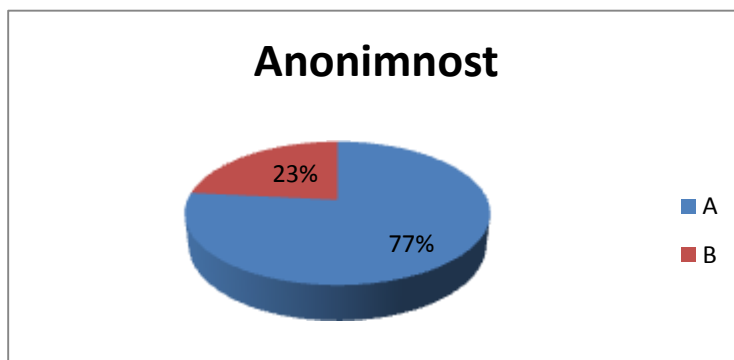
Sljedeći grafikoni slikovito će predočiti, a) Radni staž ispitanika, b) Spol ispitanika, c) Razinu anonimnosti koju je ispitanik odabrao, d) Zastupljenost pojedinih škola u kojima ispitanici rade i e) Gradovi u kojima nastavnici provode nastavu.

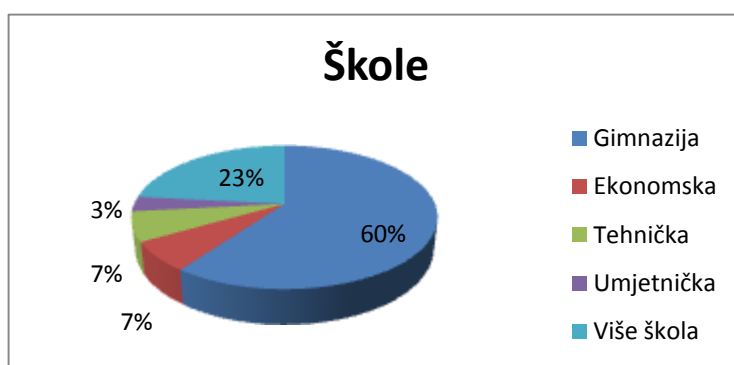
Slika 1. Ispitanici su razvrstani u četiri kategorije s obzirom na duljinu radnoga staža

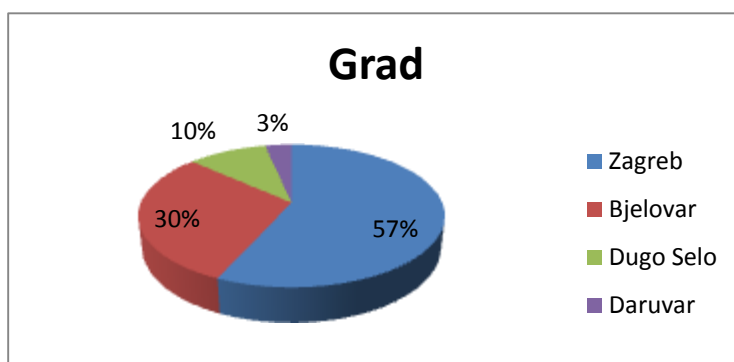
Slika 2. Zastupljenost ispitanika s obzirom na spol

Slika 3. Raspodjela ispitanika s obzirom na odabranu razinu anonimnosti pri čemu "A" predstavlja puno dopuštenje korištenja imena i prezimena dok "B" predstavlja zahtjev za anonimnošću

Slika 4. Raspodjela ispitanika prema školi u kojoj obavljaju nastavu

Slika 5. Zastupljenost ispitanika s obzirom na grad u kojemu rade

Načini obavještanja potencijalnih ispitanika o istraživanju te molba za sudjelovanjem u istom bili su raznovrsni. Istraživač je sudjelovao na predstavljanju

programa Cjelovite kurikularne reforme koji je bio održan u zagrebačkoj XI. gimnaziji te na kojemu je ukratko predstavio vlastito istraživanje i zamolio nastavnike za sudjelovanje. Osim toga, istraživač je kontaktirao i nastavnike u školama koje surađuju sa Kineziološkim fakultetom, točnije koji omogućuju provođenje praktične nastave za studente u okviru nastave na predmetima Kineziološke metodike. Nadalje, istraživač je posjetio i brojne srednje škole u Bjelovaru i osobno zamolio nastavnike za sudjelovanje u istraživanju. Poslano je dvadeset poruka elektroničkom poštom unutar kojih je ukratko predstavljeno istraživanje na koje se odazvao samo jedan nastavnik. Kako je prikazano na Slici 3, od trideset ispitanika koji su prihvatili sudjelovati u istraživanju sedmero su zahtjevali potpunu anonimizaciju osobnih podataka, dok su ostalih dvadeset i troje dopustili istraživaču potpunu slobodu u korištenju podataka dobivenih u istraživanju. Također valja naglasiti da je nekoliko nastavnika nakon usmene molbe odbilo sudjelovati u istraživanju iz nerazjašnjenih razloga.

3. CJELOVITA KURIKULARNA REFORMA

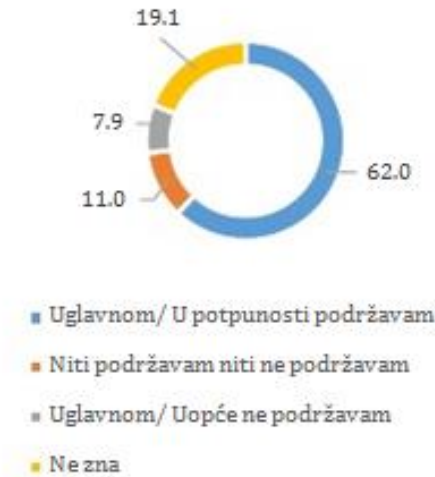
Cjelovita kurikularna reforma jedna je od mjera unutar Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (donesene 2014. godine) na kojoj radi velik broj stručnjaka i radnih skupina. Cilj joj je uspostavljanje usklađenog i učinkovitog sustava odgoja i obrazovanja kroz cjelovite sadržajne i strukturne promjene (kurikulum.hr, 2016.). U rad na kurikularnoj reformi uključeno je ukupno 430 stručnjaka raspoređenih u različite stručne radne skupine koje su organizirane prema područjima djelovanja. Radom svih stručnih radnih skupina koordinira ekspertna radna skupina, koju čini sedam stručnjaka, na čelu sa voditeljem Borisom Jokićem. Rad na reformi započeo je početkom 2015., a u veljači 2016. godine izdani su prijedlozi dokumenata koji su podijeljeni na: okvir nacionalnog kurikuluma, nacionalne kurikulume, područja kurikuluma, međupredmetne teme, predmetne kurikulume i okvire. Valja naglasiti da su u pisanje samih kurikularnih dokumenata bili uključeni stručnjaci za pojedina područja koji su odabrani po javnom pozivu. Osnovne ideje odnosno ključne misli na koje se stavlja naglasak unutar cjelovite kurikularne reforme jesu stjecanje znanja, razvoj vještina i spremnosti djece i mladih osoba za rješavanje problema, samostalno donošenje odluka, kritičko razmišljanje te kreativnost i inovativnost. Dakle, za razliku od dosadašnje prakse u sustavu odgoja i obrazovanja, ova reforma u svoje središte, umjesto sadržaja, želi postaviti same učenike kao glavne subjekte odgojno-obrazovnog procesa.

Jedno od područja je i tjelesno i zdravstveno područje koje je specifično po tome što, uz matematičko područje, jedino obuhvaća samo jedan predmet, a to je tjelesna i zdravstvena kultura. Kao što je prethodno navedeno, u pisanje svih kurikularnih dokumenata uključeni su stručnjaci za pojedino područje sa svih razina školovanja pa tako su i u pisanju kurikuluma za tjelesno i zdravstveno područje te za sam predmet tjelesna i zdravstvena kultura sudjelovali nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnim i srednjim školama te profesori sa Učiteljskog i Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Kako je navedeno u samim kurikularnim dokumentima: „Osnovna svrha tjelesnog i zdravstvenog područja odnosi se na optimalizaciju tjelesnih obilježja, razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti te aktivaciju onih ljudskih osobina koje su izravno povezane sa zdravim, tjelesno aktivnim

življenjem.“(kurikulum.hr, 2016.). „Ostvarenje prethodno navedene svrhe omogućit će učenicima lakše učenje, ostvarivanje kvalitetnih međuljudskih odnosa, razvijanje aktivnog stava prema životu i vlastitoj poduzetnosti. Jedna od temeljnih zamisli Cjelovite kurikularne reforme jest osigurati nastavnicima više slobode u planiranju, programiranju i provođenju nastave.“(kurikulum.hr, 2016.). Konkretno, strogo zadani programski sadržaji za određeni razred osnovne ili srednje škole više neće postojati, već će nastavnici s obzirom na materijalne uvjete rada i, što je najvažnije, s obzirom na afinitete samih učenika birati vlastite sadržaje. Prethodno potvrđuje i sljedeća rečenica: „Inzistira se na fleksibilnom odgojno-obrazovnom pristupu koji učeniku omogućuje zadovoljenje različitih interesa te prepoznavanje i afirmiranje njegova identiteta, sposobnosti i talenta.“(kurikulum.hr, 2016.). Također, unutar reforme potiče se više izvannastavnih aktivnosti koje su vezane uz posebnosti geografskog položaja škole te međupredmetno povezivanje gradiva. Tjelesno i zdravstveno područje je zbog svoje posebnosti povezano sa svim područjima i međupredmetnim temama te izravno doprinosi povećanju ukupne razine učenikove kompetentnosti. Tjelesna i zdravstvena kultura ima obavezu biti jedan od temelja zdravlja cijele populacije te je bitna pri stvaranju cjelovite osobnosti, zdravog i zadovoljnog učenika.(kurikulum.hr, 2016.)

Za kraj ovoga poglavlja bit će prezentirani rezultati ispitivanja javnog mnijenja koje provodi tvrtka IPSOS d.o.o., u koje je uvršteno pitanje o Cjelovitoj kurikularnoj reformi. Istraživanje je provedeno na nacionalno reprezentativnom uzorku punoljetnih građana Republike Hrvatske CATI metodom. Uzorak je činilo 1025 ispitanika uz pogrešku uzorka od 3,1%. Ispitivanje je provedeno u razdoblju između 28. siječnja i 4. veljače 2016. godine. Pitanje je glasilo: "Podržavate li cjelovitu kurikularnu reformu – reformu školstva koja je započela prošle godine i na kojoj radi 430 učitelja i stručnjaka iz škola i fakulteta?".(kurikulum.hr, 2016.)

Podržavate li cjelovitu kurikularnu reformu - reformu školstva koja je započela prošle godine i na kojoj radi 430 učitelja i stručnjaka iz škola i fakulteta?

Slika 6. Stav o cjelovitoj kurikularnoj reformi (kurikulum.hr, 2016.)

62% uzorka uglavnom ili u potpunosti podržava Cjelovitu kurikularnu reformu, a 7,9% je uglavnom ili uopće ne podržava. 11% uzorka je niti podržava niti ne podržava, dok 19,1% izjavljuje da nije upoznato s reformom. Pitanje je uvršteno zbog društvene relevantnosti. Uvrštavanje pitanja o Cjelovitoj kurikularnoj reformi u redovito ispitivanje javnog mnijenja nije financirano od strane Cjelovite kurikularne reforme niti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. (kurikulum.hr, 2016.).

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Radi lakšeg pregleda, rezultati istraživanja bit će podijeljeni prema ranije navedenim temama unutar intervjua: 1. Nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture, 2. Tjelesna i zdravstvena kultura danas, 3. Reforma školstva s naglaskom na tjelesno i zdravstveno područje, te 4. Ideje i prijedlozi za bolju nastavu. U pregledu rezultata bit će prikazan tijek intervjua, prema navedenim temama razgovora, te će biti istaknuta razmišljanja i stavovi samih profesora koja su najčešća i koja samim time najbolje prezentiraju stavove struke prema trenutnom stanju tjelesne i zdravstvene kulture u srednjim školama i prema eventualnim promjenama koje bi dovela reforma. Valja naglasiti da ispitanici rade u različitim srednjim školama, dolaze iz različitih sredina te da imaju između tri i trideset i devet godina radnog staža, što pridonosi vrijednosti dobivenih rezultata.

4.1. NASTAVNIK TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Na početku svakog intervjua nastavnik je zamoljen da se ukratko predstavi, konkretnije: navede osnovne osobne informacije, dosadašnja radna iskustva, radno mjesto, motivaciju za rad te odnose s kolegama i učenicima.

Na pitanja o vlastitom radu nastavnici uglavnom odgovaraju da vole svoj posao i da uživaju raditi s djecom, iako istovremeno često navode kako su nezadovoljni materijalnim uvjetima rada. Rijetki su oni koji se mogu pohvaliti novom dvoranom i dovoljnim brojem rekvizita. Većina je prisiljena snalaziti se u prostorima koji nisu namijenjeni za provedbu nastave tjelesne i zdravstvene kulture, pri čemu je jedan nastavnik iz Bjelovara čak naveo kako je prvih deset godina svoga rada provodio nastavu u učionici. Što se tiče motivacije za obavljanje vlastitog posla, ispitanici bi nerijetko odgovorili da nisu vrlo motivirani za vlastiti rad i za unaprjeđenje istog, opravdavajući se najčešće lošim materijalnim uvjetima rada, premalom plaćom i slično. Nadalje, kada su u pitanju odnosi s učenicima, odgovori su uvelike ovisili o školi u kojoj nastavnik vodi nastavu. Naime, svi se ispitanici slažu da je potpuno drugačije raditi u, primjerice, gimnaziji nego u nekoj od obrtničkih škola bez obzira na istu dob

učenika te da s obzirom na to modificiraju svoj način rada. Posebno su zanimljiva bila iskustva jednog nastavnika iz Bjelovara koji je u svom radnom vijeku predavao u gotovo svim vrstama srednjih škola. On ističe kako je učenike gimnazije, od kojih se očekuje upisivanje fakulteta, puno lakše motivirati za rad putem ocjena koje su im u konačnici bitne za cjelokupni prosjek na kraju godine te da je, suprotno tomu, učenike obrtničkih škola prilično teško motivirati za bilo što osim igranja nogometa. Ali, također naglašava da je, bez obzira na ocjene, rad u gimnazijama mnogo ugodniji i što se tiče ponašanja učenika, što potvrđuju i svi ostali ispitanici. S obzirom na to da je tjelesna i zdravstvena kultura kao predmet, iako obavezan u svim srednjim školama, vrlo marginaliziran, nerijetko je i odnos drugih nastavnika prema nastavnicima TZK drukčiji. Ispitanici često naglašavaju kako ih kolege u zbornici ne poštuju. Tako je primjerice jedan nastavnik rekao: *“ Predmet je premalo cijenjen i ima brojnih predrasuda. Tako većina naših kolega smatra da mi samo hopšemo, trčkaramo i beremo tratinčice.”* (G.P., intervju 18.4.2016.). No, valja naglasiti i drugu stranu priče, kako kaže jedna od ispitanica: *„U mojoj školi TZK je na najvišoj ljestvici i mislim da je to moja zasluga.“* (23, intervju 20.5.2016.). To pokazuje da se, unatoč predrasudama, vlastitim entuzijazmom i kvalitetnim radom može izboriti za ravnopravan status TZK u odnosu na ostale predmete, što su svi ispitanici jednoglasno potvrdili.

4.2. TJELESNA I ZDRAVSTVENA I KULTURA DANAS

Nakon kratkog predstavljanja u početnom dijelu intervjua uslijedila je druga velika tema razgovora, a to je tjelesna i zdravstvena kultura danas. Unutar ove teme glavna pitanja bila su usmjerena na status predmeta TZK u društvu, ali i u školama, što se očekuje ili ne očekuje od nastavnika TZK, pisanje izvedbenog plana i programa te sloboda za izmjenu istog, koja je uloga ravnatelja, kreativnost u provedbi nastave, izvannastavne aktivnosti te nadzire li se rad nastavnika.

Kao što je navedeno u prethodnom poglavlju, TZK je u društvu, ali nažalost i unutar samih škola, marginalizirani predmet oko kojega se puno ne zabrinjavaju ni učenici niti njihovi roditelji, pa je sukladno tome i posao nastavnika zahtjevniji. Posao nastavnika svake školske godine započinje sa izradom izvedbenog nastavnog plana i

programa rada za nadolazeću školsku godinu. U srednjim školama je taj posao nešto lakši, odnosno fleksibilniji, nego u osnovnim školama, jer nastavnici, sukladno vrsti škole i materijalnim uvjetima rada, sami biraju programske sadržaje koje će provoditi uz određen broj zadanih. Brojni se ispitanici žale da je velik broj programskih sadržaja nepotreban ili neprimjeren njihovim učenicima, na tu temu jedna je ispitanica iz Zagreba rekla sljedeće: „*Da ja provodim plan i program, mislim da nitko od učenika ne bi vježbao.*“ (12, intervju 3.5.2016.). Ističu da su današnji srednjoškolci, zbog promjene stila života koji sve više postaje sjedilački, znatno manje sposobni od prethodnih generacija, pa je tako većina nastavnika odlučila u potpunosti izbaciti iz programa sve elemente iz sportske gimnastike koji zahtijevaju visoku razinu motoričkih sposobnosti jer su procijenili da su isti postali potpuno nedostupni i potencijalno preopasni za većinu njihovih učenika. No, neki primjećuju da su se s razvitkom tehnologije promijenile i neke druge stvari: „*Djeca zbog načina života nazaduju u motoričkim i funkcionalnim sposobnostima, ali promjene su i u načinu i kulturi ophođenja. Usvajaju bonton preko društvenih mreža, a uživo ne znaju razgovarati.*“ (B.H., intervju 28.5.2016.) Sve to nas navodi na zaključak da se posao nastavnika TZK mora promijeniti, kako u izboru programskih sadržaja, tako i u pristupu nastavnika i roditelja, ali i samih učenika. „*Dolaze sasvim nove generacije. I mi se moramo mijenjati. Mi se moramo prilagoditi djeci!*“ (G.C., intervju 22.4.2016.). Svi se ispitanici slažu da su standardni programski sadržaji, koji se već generacijama provode u školama u obliku pojedinačnih elemenata iz pojedinih sportova, učenicima vrlo dosadni i demotivirajući. Također, primjećuju da ako pruže učenicima izbor i prilagode sadržaje njihovim interesima, oni postaju znatno motiviraniji. Dok je jučerašnji nastavnik bio vođa i onaj koji nudi znanje, današnji nastavnik je katalizator i usmjeritelj (Jensen, 1995). No, to znači udaljavanje od pravila koja su propisana Nacionalnim kurikulumom. Zanimljiva je činjenica da nadležne ustanove (Agencija za odgoj i obrazovanje) gotovo nikada, osim u slučaju prijave od strane kolege nastavnika ili roditelja, ne kontroliraju rad nastavnika, te se sukladno tome može zaključiti da nastavnici imaju slobodu raditi ono što misle da će biti najbolje za njihove učenike bez obzira na pravila koja su im propisana: „*Vi možete odraditi svoj radni vijek od 40 godina, a da vam nitko ne dođe na sat.*“ (A.P., intervju 19.4.2016.). Navedeno nastavnici nerijetko i zloupotrebljavaju pa naprosto na početku sata ostave djeci loptu te se po istu vrate nakon 45 minuta. Mnogi se slažu da bi uvođenje

svojevrzne kontrole rada uvelike pomoglo unaprijediti nastavu: „*Volio bih da se uvede kontrola godišnje po jedan do dva sata. Ali ne da nas kažnjava. Neka nas i kritizira, ali neka kaže i što je dobro i neka predloži promjene.*“ (Z.K., intervju 16.8.2016.). No, postoji i zakonska obaveza ravnatelja da dva puta godišnje, odnosno jednom u svakom polugodištu, prisustvuje nastavi svakog nastavnika. Brojni ispitanici ističu da njihovi ravnatelji upravo to i čine te da im njihova kritika i potpora može uvelike poboljšati kvalitetu rada.

Još jedna velika stavka rada nastavnika TZK, kojoj se ne posvećuje dovoljno pažnje, su izvannastavni rad i izvannastavne aktivnosti, sa posebnim naglaskom na natjecanja. Naime, za razliku od svih drugih predmeta koji imaju po jedno natjecanje godišnje koje se proteže od razredne pa sve do državne razine, u sklopu TZK postoji čitav niz natjecanja u različitim sportovima. Ispitanici ističu da natjecanja od njih zahtijevaju jako puno vremena i truda te da na taj način provedu brojne vikende u godini na pripreme, ali nerijetko i izgube redovite sate u satnici zbog onih koja se održavaju za vrijeme nastave. Naravno, sve navedeno ne bi bio problem, no, kako ističu brojni ispitanici, to je rad za koji oni ne primaju nikakvu dodatnu naknadu. Dapače, neki ističu da su zbog toga na neki način i kažnjavani jer na kraju godine moraju nadoknađivati sate koje nisu održali zbog natjecanja tijekom kojih ih nitko od kolega nije mogao zamijeniti. Stoga i ne čudi da često nastavnici TZK nisu posebno zainteresirani za dodatne izvannastavne aktivnosti jer su naprosto preopterećeni postojećim obavezama za koje nisu adekvatno nagrađeni.

Kao zaključak ovog poglavlja treba naglasiti kako je predmet TZK, kao i njegov izvršni nastavnik, zbog svojih brojnih specifičnosti, pun problema i nelogičnosti koje otežavaju rad, a što je najvažnije, ne postižu se željeni učinci, na štetu učenika. Sve navedeno upućuje na potrebu za velikim promjenama u nastavi TZK koja će joj omogućiti potpuno ispunjavanje svih potencijala ovog predmeta koji bi, prije svega, trebao biti temelj za očuvanje i unaprjeđivanje zdravlja učenika koje će im omogućiti lakše sudjelovanje i ispunjavanje svih drugih školskih, ali i životnih obaveza i ciljeva.

4.3. REFORMA ŠKOLSTVA S NAGLASKOM NA TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE

U ovom središnjem dijelu intervjua naglasak je bio na Cjelovitoj kurikularnoj reformi. Cilj je bio uvidjeti, kao prvo, koliko je nastavnik upoznat sa reformom. Drugim riječima, je li sudjelovao na nekim od stručnih skupova na kojima se reforma predstavljala, je li proučio prijedloge kurikulumskih dokumenata, naravno s naglaskom na TZK područje i sam predmet, ili je za reformu samo čuo na televiziji. Bitno je naglasiti, odnosno ponoviti, već napisano u poglavlju tri u kojemu je ukratko obrađena Cjelovita kurikularna reforma: u trenutku provođenja intervjua reforma je bila u fazama stručne i javne rasprave. Još važnije, sam je nastavak reforme, dakle početak praktične primjene, postajao upitan zbog specifičnih političkih okolnosti nastalih u hrvatskom društvu. Nakon rasprave o glavnim idejama kurikuluma, koje su ukratko predstavljene ispitaniku, ukoliko sa njima nije bio upoznat, pokušao se steći uvid u stavove nastavnika prema eventualnim promjenama koje bi takva reforma donijela u školski sustav te konkretno u nastavu TZK. Također se razgovaralo o eventualnim nelogičnostima u samim prijedlozima dokumenata te što nastavnici smatraju da bi se trebalo izmijeniti ili eventualno potpuno izbaciti. Zaključno za ovaj dio intervjua, ključno je pitanje bilo da li smatraju da ovakva reforma uistinu ima moć učiniti stvarne promjene u sustavu školstva ili je potrebno nešto drugo.

Razgovor o ovoj temu uvijek je otvoren pitanjem: „Koliko ste upoznati sa Cjelovitom kurikularnom reformom?“, na koje su ispitanici najčešće odgovarali da su za reformu čuli preko medija ili eventualno kroz raspravu s drugim kolegama, ali opći dojam jest da su nastavnici u prosjeku vrlo slabo upućeni u reformu. Potencijalni razlog za ovakvu neupućenost i nezainteresiranost za promjene jest zasigurno i dosadašnja praksa reformi, ne samo obrazovnog sustava, koje rijetko postižu očekivane rezultate, stoga ne čudi svojevrsan pesimizam koji se osjetio u svakom razgovoru prilikom rasprave o reformi. Sukladno navedenom, česte su bile primjedbe kao što su: „Kurikularna reforma nema smisla.“ (G.C., intervju 22.4.2016.) ili: „Čime će oni nas potaknuti, motivirati da mi u to krenemo?“ (Ž.L., intervju 22.4.2016.)'. Isto tako valja naglasiti da postoji određen broj ispitanika koji su se pohvalili sudjelovanjima na stručnim skupovima i proučavanjima prijedloga nacionalnih dokumenata, koji su time pokazali interes i želju za promjenama, no tu se pojavio drugi problem. Naime, takvi

ispitanici bi se bez iznimke žalili da su im glavne postavke same reforme vrlo nejasne te da su, proučavajući prijedloge dokumenata, nailazili na brojne nelogičnosti. Jedno od objašnjenja leži i u činjenici da reforma još nije ni započela sa praktičnom primjenom, stoga je logično da postoje određene nejasnoće u smislu praktične primjenjivosti određenih noviteta. Najveće rasprave vodile su se oko pitanja slobode u izboru programskih sadržaja pri izradi izvedbenog nastavnog plana i programa rada. Naime, po tom pitanju postoji velika razlika između osnovnih i srednjih škola jer u osnovnom školstvu postoje točno zadani programski sadržaji koji se provode u određenom razredu školovanja, dok je u srednjim školama to znatno fleksibilnije, ponajprije zbog specifičnosti različitih srednjih škola. Sukladno tome, nastavnici TZK u srednjem školstvu već imaju znatno veću slobodu u kreiranju izvedbenog plana i programa rada, iako i tu postoje određeni propisani elementi. No, bez obzira na tu relativnu slobodu, nastavnici TZK u srednjim školama i dalje smatraju da im je potrebna još veća fleksibilnost pri izboru sadržaja koje će provoditi s djecom. Kao glavni problem u dosadašnjem sustavu naglašavaju da većina njihovih kolega, ponajprije u osnovnom školstvu, ne provodi sve propisane sadržaje, što posljedično dovodi do toga da djeca u srednjoj školi nisu kompetentna za usvajanje složenijih motoričkih znanja, pa su nastavnici nerijetko prisiljeni od početka ih poučavati osnovne elemente pojedinih sportova. S obzirom da je TZK predmet kojeg učenici pohađaju samo dva puta tjedno, za tako nešto naprosto nema vremena. Dva su osnovna razloga koja dovode učenike i nastavnike u ovakvu situaciju. Prvi je taj što vrlo mali broj škola ima potrebne materijalne uvjete rada kako bi učenici mogli savladati sva potrebna znanja koja će eventualno nadograđivati u svom daljnjem školovanju. A drugi je, taj da su neki nastavnici, iz raznih razloga, jednostavno nemotivirani za rad te, uglavnom, puštaju djecu da igraju sportske igre dva puta tjedno, što zbog ne postojanja kontrole rada mogu činiti bez bojazni za svoje radno mjesto. No, postavlja se pitanje je li uopće potrebno, ili uopće moguće, s djecom usvojiti sve propisane programske sadržaje tijekom nastave TZK. Sve su češće rasprave o preopterećenosti učenika srednjih škola nepotrebnim gradivom koje ih priprema za polaganje državne mature, ali koje je ujedno i potpuno beskorisno i neprimjenjivo u stvarnom životu. Glavna ideja Cjelovite kurikularne reforme jest dati više slobode nastavniku i više prilagoditi sadržaje učenicima kako bi učinili nastavu zanimljivijom i efikasnijom, na obostrano zadovoljstvo. U konkretnom

primjeru za nastavu TZK, nastavnik će sam, s obzirom na materijalne uvjete rada i afinitete svojih učenika, odlučiti koju će ekipnu sportsku igru s njima provoditi te naglasak neće biti toliko na opetovanom izvođenju pojedinačnih elemenata tehnike, već na integraciji naučenog u situacijskim uvjetima igre. Smatra se da bi ovakav način rada, u kojemu učenici imaju izbor i u kojemu postoji više igre, biti više motivirajući, zabavniji, ali, što je i najvažnije, primjenjiviji u njihovom kasnijem životu jer će jednoga dana biti sposobni rekreativno se baviti nekom aktivnošću koju su sami odabrali. Također, ovakav način rada povećava ekstenzitet rada na samoj nastavi što će povoljno utjecati i na razvijanje funkcionalnih i motoričkih sposobnosti djece. Mnogi ispitanici ističu da oni već sada rade nešto slično. Jednostavno prate njihove učenike, više potenciraju aktivnosti za koje oni pokazuju interes, a sadržaje koju su učenicima dosadni, a za koje nastavnik procjeni da su nepotrebni, jednostavno ne provode. Sve navedeno je lijepo sažeo jedan ispitanik iz Bjelovara: „*To o čemu oni pričaju sam ja na neki način počeo davno primjenjivati. Ako prilagodiš sadržaje djeci, oni postaju zainteresirani, čak rade i domaću zadaću kako bi bili što bolji!*“ (B.H., intervju 28.5.2016.) Dakle, što se tiče davanja slobode nastavniku da izrazi svoju kreativnost u radu i davanja učenicima određene mogućnosti utjecaja na izbor sadržaja nastave, izgleda da je reforma na dobrom tragu, iako ostaje upitno kako bi izgledala njena praktična primjena. Ipak, ovi primjeri iz prakse zasada ulijevaju određen optimizam.

Zaključno, na pitanje može li ova reforma uistinu suštinski promijeniti školski sustav na bolje, nastavnici najčešće ukratko odgovaraju kako je za prave promjene potrebno nešto puno veće i opsežnije, iako smatraju da je ova reforma na dobrom tragu da unese određenu svježinu i da promjeni neke stvari u korist i nastavnika i učenika.

4.4. IDEJE I PRIJEDLOZI ZA BOLJU NASTAVU

U ovom završnom dijelu intervjua, ispitivač je nastojao odmaknuti temu od kurikularne reforme te potaknuti ispitanike da u jednom sažetom obliku iznesu svoja razmišljanja o tome koji su glavni problemi TZK u srednjim školama i što oni smatraju da treba učiniti po tom pitanju. Pri tome se nastojalo naglasiti da imaju u vidu "širu sliku" odnosno, da pokušaju imati u vidu sve srednje škole i kako oni zamišljaju nastavu

TZK koja bi imala dugoročne pozitivne utjecaje na zdravlje učenika te za koju istovremeno smatraju da je realno provediva, ponajprije s obzirom na političke uvjete, ali i s obzirom na spremnost društva za promjene.

Zanimljivo je da su odgovori i razmišljanja ispitanika, unatoč tome što im nije postavljeno jednostavno niti konkretno pitanje, bili vrlo slični te su se glavni problemi i promjene za koje smatraju da se moraju dogoditi redovito ponavljali. Jedno od tih razmišljanja koje su bez iznimke potvrdili svi nastavnici jest da dva puta po 45 minuta tjedno nastave TZK nikako nije dovoljno kako bi se kod učenika stvorile zdrave navike tjelesnog vježbanja te unaprijedile njihove motoričke i funkcionalne sposobnosti, a što se istovremeno od nastavnika očekuje da postigne. U preporukama mjerodavnih institucija za djecu i adolescente stoji da bi za ostvarenje zdravstvenih dobiti djeca i adolescenti trebali biti uključeni u tjelesne aktivnosti umjerenog ili visokog intenziteta najmanje 60 minuta dnevno (Jurakić & Heimer, 2012). Također valja naglasiti da zbog načina provođenja nastave u kojemu učenici svaki sljedeći sat imaju različite predmete te vrlo kratku pauzu između predmeta, sat TZK gotovo nikada ne traje punih 45 minuta. Poznato nam je da priprema djece za nastavu TZK ipak traje nešto duže nego za druge predmete te da se učenici, s obzirom na kratku pauzu, ne stignu oprati, niti postoji puno škola koje bi im to omogućile te nerijetko kasne na sljedeći sat. Dakle, svi se nastavnici slažu da je potrebno osigurati tri sata TZK tjedno kako bi uistinu mogli očekivati pojavu pozitivnih promjena kod učenika. Jedna je nastavnica čak naglasila: *“Tri puta tjedno, ali blok sat! Da se učenici stignu istuširati i presvući.”* (M.P., intervju 23.5.2016.). Nadalje, kurikularna reforma, kada je riječ o TZK, također potiče više izvannastavnih i međupredmetnih aktivnosti, putem kojih bi se povećala tjelesna aktivnost učenika. No nastavnici ponovno naglašavaju da su preopterećeni postojećim izvannastavnim aktivnostima, ponajviše natjecanjima, za koja, kako je prethodno napisano, nisu ni u kojem obliku dodatno nagrađeni niti stimulirani, nego, dapače, nakon toga moraju nadoknađivati izgubljene sate te je razumljivo zašto nisu motivirani organizirati dodatne aktivnosti za učenike.

Još jedna velika stavka koju ističu svi ispitanici jest ta da kineziolozi nisu uključeni u ključne faze razvoja djece, dakle u dječjim vrtićima, u kojima su za djecu u potpunosti odgovorne odgojiteljice te u nižim razredima osnovne škole, gdje su za tjelesnu aktivnost djece odgovorne učiteljice razredne nastave. Mnogi ispitanici

istovremeno vode nastavu sa učiteljicama razredne nastave i gotovo bez iznimke govore kako smatraju da takav oblik nastave nije na zadovoljavajućoj razini te da je uvođenje kineziologa u tu fazu odgoja i obrazovanja neophodno. Sljedeće je istaknula jedna od nastavnica: *„Reforma da, ali na način da imaju nastavu svaki dan od prvog razreda osnovne škole. Da, na način da u vrtiću s djecom rade kineziolozi.“* (M.P., intervju 23.5.2016.).

Treća stavka su materijalni uvjeti rada, koje su također bez iznimke spomenuli svi ispitanici. Naime, vrlo su rijetke škole koje imaju makar minimalne uvjete potrebne za zadovoljavajuću provedbu nastave TZK. Pri tome se misli na dvoranu, ali i na rekvizite unutar dvorane te, naravno, na higijenske uvjete rada. Podsjećamo na nastavnika Z.K. koji je, kako je navedeno ranije u radu, prvih 10 godina rada vodio nastavu u učionici. Također je dodao da danas vodi nastavu u dvorani u kojoj su strunjače stare barem 50 godina, kako je u potpunosti morao izbaciti sve elemente iz sportske gimnastike zbog nesigurnosti sprava te kako čistačice brišu sanitarne čvorove, strunjače i sprave istom krpom. Nažalost, politička situacija je takva da je teško očekivati da će obrazovanje biti prvo na listi za povećanje financiranja, no možda upravo zato treba podsjetiti na ovo: *“Obrazovno im nije jako važan predmet, ali životno i zdravstveno je strašno važan! Dobra podloga znanja iz TZK može djeci pomoći da i kao studenti budu relativno uspješniji. Opće je poznato da rekreativni sportaši imaju koncentraciju koja duže traje, da se sporije umaraju, čak i kod učenja, te da se brže odmaraju odnosno da im je potrebno manje sati sna.“*, kako je rekao nastavnik iz Zagreba koji također dodaje sljedeće: *“Trebaju nam bolji materijalno-tehnički uvjeti rada. Ne trebaju profesorima. Trebaju učenicima! Ako nastava postoji zbog njih, a oni su ti koji moraju u nečemu napredovati i nešto postići, biti će im lakše ukoliko su im materijalni uvjeti rada puno bolji.“* (P.P., intervju 4.5.2016.).

Na kraju valja naglasiti kako su navedeni prijedlozi za unaprjeđenje nastave TZK iznimno bitni za unaprjeđenje zdravlja te samim time i unaprjeđivanje kvalitete života svih državljana Republike Hrvatske te da je potreba za njihovim uvođenjem neosporna. Istovremeno je, nažalost, vrlo iluzorno očekivati da će se bilo koja od navedenih promjena uskoro i ostvariti. No, ono što se zasigurno može ostvariti, a to je jedna od temeljnih ideja unutar Cjelovite kurikularne reforme, jest da se nastavnicima pruži više slobode u kreiranje izvedbenih nastavnih planova i programa rada te da se omogući

samim učenicima više izbora kada su u pitanju programski sadržaji koji se provode u nastavi. Kako nam potvrđuju brojni primjeri država koje imaju drugačije uređen obrazovni sustav, škola koja ima više slobode u nastavi, koja nije preopterećena savladavanjem znanja koja su životno neprimjenjiva i demotivirajuća za učenike ima ugodnije okruženje i postiže bolje rezultate. Navedeno naglašava nastavnik iz Bjelovara: „*Najbitnije je dati slobodu nastavniku i prilagoditi se interesima učenika!*“ (D.O., intervju 29.5.2016.), na što se nadovezuje i još jedan kolega: „*Idem s veseljem na posao i odlazim s veseljem, jer učim nekoga nešto što vrijedi. Učenici trebaju birati i onda neće izbjegavati tjelesni. Ništa ja ne mogu napraviti ako moje djece nema na satu. I oni meni na nastavu trebaju dolaziti sa veseljem!*“ (Z.K., intervju 16.8.2016.).

5. ZAKLJUČAK

Tjelesna i zdravstvena kultura je predmet koji je u društvu, ali i u samim školama, marginaliziran, no ujedno i predmet koji pruža mogućnost da učenike učini sposobnijim, zdravijim i sretnijim članovima društva. Kao takvi, oni mogu biti kvalitetni akteri koji svoj posao obavljaju savjesno i efikasno za dobrobit svih članova društva, umjesto da istom budu na teret. Nastavnici TZK koji su sudjelovali u ovom istraživanju kao ispitanici vjeruju kako njihov predmet uistinu ima takav potencijal, ali ističu da su za njegovo ostvarenje potrebne velike promjene. Te se promjene ponajprije odnose na poboljšanje materijalnih uvjeta rada kako bi nastavnici mogli uistinu provoditi sve sadržaje u skladu sa očekivanjima te kako bi se nastava odvijala u higijenski primjerenim uvjetima i bila pristupačnija i ugodnija svim učenicima. Zatim, uvođenje kontrole i evaluacije rada nastavnika kako bi se povećala efikasnost rada, dodatno motiviralo nastavnike na rad, te se broj nastavnika koji naprosto ne rade svoj posao savjesno, i time oštećuju učenike, sveo na minimum. Hrvatska je jedna od rijetkih država u ovom dijelu Europe koja nema tri sata TZK tjedno, što je jedan problem za koji svi ispitanici ističu da se mora promijeniti ukoliko želimo postići stvarne promjene u sposobnostima naših učenika koji sve više postaju žrtve progresivno prevladavajućeg sjedilačkog načina života. Na kraju, jedna od najvažnijih stavki je dati više slobode nastavnicima u pisanju izvedbenih nastavnih planova i programa rada, dopustiti nastavniku da slobodnije prenosi učenicima ona znanja za koja on procijeni da su im korisna te im omogućiti da zajedno s učenicima kreiraju nastavu uzimajući u obzir njihove interese kako bi učinili TZK zanimljivijom, pristupačnijom i poučnijom za učenike i nastavnike. *„Učenici su preopterećeni glupim stvarima, nepotrebnim stvarima, činjenicama koje nemaju nikakav značaj za njihov život. Treba drugačije opteretiti učenike, opteretiti ih smislenijim stvarima, praktičnim stvarima. Treba se zaprljati u toj školi, treba nešto ispiliti u toj školi, treba zapjevati u toj školi, treba lupiti bubanj jednom. Da osjetite da ta škola nije samo akademska, škola nikada ne bi trebala biti samo akademska. Za takvu školu je potrebno vrijeme, no takva je škola nešto što je primjerenije onima najvažnijima, a to su učenici.“* rekao je voditelj Cjelovite kurikularne reforme Boris Jokić (youtube, 2016), potvrđujući da nastavnicima treba omogućiti kreativniju i slobodniju provedbu nastave.

Za sve navedene promjene potrebna je velika pozornost i potpora političkih vlasti koja, nažalost, ne pokazuje interes za poboljšanje odgojno-obrazovnog sustava. Dapače, čini se da ga čak i sputava dok je u pitanju Cjelovita kurikularna reforma čije je vodstvo isključivo na entuzijazmu stručnjaka i gotovo volonterski radilo više od godina dana bez ikakve potpore bez koje naprosto nisu mogli do kraja. Kako ističe jedna od ispitanica: „*Žalosno je što politika ima svoje prste u svemu tome.*“ (23, intervju 20.5.2016.). No, ono što je u cijeloj priči možda najbolje naglasiti je ukratko sažela nastavnica iz Zagreba: „*Reforma potiče od nastavnika TZK.*“ (M.P., intervju 23.5.2016.). Dakle, postoje brojni svijetli primjeri nastavnika koji uspijevaju stvoriti ugodnu radnu atmosferu te uistinu zainteresirati učenike i naučiti ih nešto vrijedno što će nerijetko pamtili do kraja života. To su ljudi koji rade sa entuzijazmom koji prenose na svoje učenike, kako kaže i ispitanica iz Zagreba: „*Najvažnije u cijeloj toj priči je da volite svoj posao. Ako je tako, onda ćete ga raditi i u učionici i u dvorani jednako. Mi, koji smo birali to zvanje, nismo ga birali da zaradimo neke velike novce, nego zato što to volimo.*“ (V.D., intervju 9.5.2016.). Ovakvih primjera ima, ali ne možemo očekivati da to postane pravilo koje vrijedi kod svih. Vodeći za izrekom da na mladima svijet ostaje, potrebno je osigurati bolje uvjete rada u školama i dati potporu nastavnicima kako bi mlade učinili zdravima i sposobnima za život, jer ukoliko ne mijenjamo društvo u cjelini, koristeći se „malim koracima“ ono će stagnirati te se postavlja pitanje što ćemo ostaviti budućim generacijama.

LITERATURA

- *Ispitivanje javnog mnijenja – Cjelovita kurikularna reforma* (2016). S mreže preuzeto 15. svibnja 2016. s: <http://www.kurikulum.hr/9-2-2016-ispitivanje-javnog-mnijenja/>
- Jensen, E. (1995). *Super-nastava*. Zagreb: EDUCA
- Jurakić, D., Heimer, S. (2012). Prevalencija nedovoljne tjelesne aktivnosti u Hrvatskoj i u svijetu: Pregled istraživanja. *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju* 2012;63(Supplement 3):3-12
- Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap
- *Nacionalni dokument, Tjelesnoga i zdravstvenoga područja kurikuluma, prijedlog* (2016). S mreže preuzeto 15. svibnja 2016. s: <http://www.kurikulum.hr/wp-content/uploads/2016/03/Tjelesno-i-zdravstveno-podrucje.pdf>
- *Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta, Tjelesna i zdravstvena kultura, prijedlog* (2016). S mreže preuzeto 15. svibnja 2016. s: <http://www.kurikulum.hr/wp-content/uploads/2016/03/TZK.pdf>
- Nedjeljom u 2 – Boris Jokić – (20.3.2016.). S mreže preuzeto 23.svibnja 2016. s: <https://www.youtube.com/watch?v=Bc8ROOOfE9I>
- Robinson, K. (2011). *Element*. Zagreb: V.B.Z. d.o.o.
- *Okvir nacionalnoga kurikuluma, prijedlog* (2016.). S mreže preuzeto 15. svibnja 2016. s: <http://www.kurikulum.hr/wp-content/uploads/2016/02/ONK-18.2-POPODNE-2.pdf>
- *Što uključuje kurikularna reforma* (2016). S mreže preuzeto 1. svibnja 2016. s: http://www.kurikulum.hr/sto_ukljucuje_kur_reforma/